

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad cat' olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az állatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhöz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytársaságban.

Nyílt levél

Székesfehérvár szab. kir. város és Fejérmegye országos képviselőihez.

Kossuth Ferenc Magyarország kereskedelmiügyi minisztere szombaton a következő törvényjavaslatot terjesztette be a magyar képviselőház elé:

Törvényjavaslat

a Balaton-vidéki vasút megépítéséről.

1. §.

A Fehér- és Tolnavármegyei helyiérdekű vasutak Börgönd állomásából kiágazólag, a cs. és kir. szab. déli vaspálya Szabadbattyán állomásán, Polgárdi községen, Kencsén, Almádin, Alsó-Órsön, Balaton-füreden és Badacsonyon át a dunántúli helyiérdekű vasutak Tapolca állomásáig, továbbá ezen vonalból Alsó-Órs és Almádi között kizárólag a győr-veszprémi—dombóvári helyiérdekű vasút Veszprém állomásáig vezetendő gömzözőnyú vasútvonalak az ezen törvény kihirdetésétől számított két év alatt államköltségen kiépítendők.

2. §.

Az első szakaszban megnevezett vasútvonalak a helyiérdekű vasutak szabványai

szerint építendők meg, úgy azonban, hogy a börgönd—tapolcai vasútvonalon a vonatok óránként 60 km. sebességgel közlekedhessenek.

3. §.

Az első szakaszban megnevezett vasútvonalak építési és üzemberendezési költsége, az időközi kamatok számítása nélkül 14,500,000 korona összegben állapítatik meg. Ez az összeg a pénztári készletekből fedezendő.

4. §.

Ezen törvény a törvénytárból való megjelenése napján lép életbe s végrehajtásával a kereskedelmiügyi és a pénzügyi magyar kir. miniszterek bizatnak meg.

Ez a törvényjavaslat, ha megvalósul, egy éles vágás lesz Székesfehérvár szab. kir. város testében, amely egész Fejérmegyének szívének kezezi. Oly anyagi csapás lesz ez városunkra nézve, a melyet több orvosolni soha nem lehet s a mely a jövődében is valóólag fog vissza kiáltani azokra, a kik ennek a törvényjavaslatnak a megvalósítását megakadályozni minden erejükkel nem törekedtek.

Székesfehérvár szab. kir. város évtizedek óta a lassu sorvadás kínos processeszusanak jutott áldozatul. Súlyos anyagi

megterhelhetésünk mellett is fájdalommal kell látnunk, mint veszítjük el lábaink alól a talajt, mint gyengülnek el azok a vívő erek, a melyek városunkat az őt környező vidékekkel összefűzték, a honnét fejlődésünk biztos szerveit birtuk.

Bizton állíthatjuk, hogy a megdőbentő jelenségnek éppen szerencsétlen vicinális politikánk volt az okozója. Ezek a vicinálisok terelték el városunkból a főváros felé a mi forgalmunk oroszlán részét. Ebből a szerencsétlen politikából pattant ki a darabont kormányunk idejében, Vörös László kereskedelmiügyi miniszter ítók uralma alatt, hogy az illetékesek lelkiismeretben pénzmanipulációi folytán a helyiérdekű vasutainkba fektetett százazreink morzsákra, alig néhány ezer koronára zsurodottak össze.

Most egy hatalmas terv, közel 15 millió koronát kitevő vállalat veti meg a lábát megyénk jövődét sorsában. Megdőbvenne kell azonban látnunk, mintha mostoha sorsunk egy újabb csapást kívánna ránk mérni. Megyénk egyik fővidékét, a nyugat felé eső részt, a mely eddig városunkat táplálta, az új vasút elszakítaná tőlünk s ezt a vidéket is magába színá a

A község gyereke.

— A „Fejérmegyei Napló“ tárcája. —

Irta: **Kertész Kálmán.**

1.

A pesti lencsház megint kér a községtől öt forintot a Kovács Borbála gyerekének tartására a múlt hónapról.

Ezt olvasta ki a jegyző a tisztelt képviselőgyűlésnek egy nagy árkus telelir papírösből.

Erre fölállott Kis Pipás Márton gazda, kétfelé törülte a bozontos bajszát, egyet rántott a zekéjén, egyet köszörült a torkán, egyet meg rándított a szemöldökén s így kezdte szólnokolni:

— Én azt merném indítványozni, hogy ha már a Kovács Borbála gyerekéért nekünk köll fizetni, ámbátor mink nem tehetünk arról sem, hogy Kovács Borbála a mi községünkben született, meg arról sem, hogy Pesten esett meg vele a szerencsétlenség, hogy anya lett, mielőtt asszony lett volna és meghalt, mielőtt férjhez ment volna; hát az mégse valami nagy igazság, hogy egy község a más hibájáért fizessen, — elég, ha a magunk hibájáért —

— Mondja már, mit akar kend? kiabáltak közebe.

— Hát azt, hogy hozzuk azt a szerencsétlen gyereket haza és neveljük föl magunk!

— Helyes! Jól beszél! hangzott sokfelől.

— Ugyan minek? Megnevelik azt ott is! hangzott másfelől.

De az ellenzők sokkal kevesebben voltak. A jegyző maga is Márton gazda pártján volt.

— Igaza van Kis Pipás uramnak — szólott a falu pennája, fölolvva szemüvegét a homlokára.

Ha már ránk szaktart a gyerek tartása, hát tartuk mi magunk, kevesebbe is fog kerülni és föl is nevelhetjük magunknak úgy és arra, ahogy és amire akarjuk. Lesz a községnek is egy gyereke.

Ez lefegyverezte azokat is, akik eddig ellenkezni próbáltak.

A község gyereke! Nagyszerű! Más községnek itt a szomszédokban nincs ilyen. Ugyis régen török a fejüket a nagypordaiak, hogyan főzhetnék le a csumontyiakat, akiknek van egy községi verklőjük. Mit, verklő?! Nagypordán egy község gyereke!

A nagy derültségben azonban eszébe jutott valami Kopasz János esküdt uramnak.

— Hogyan hozzák ide a gyereket?

— Az póstán! mondta valaki, mire nagy nevetés lett.

— Telegráncon! — toldotta egy másik.

— Hát úgy nem, — szólott a jegyző. Hanem valakinek föl kell menni a gyerekért Pestre. Kit küldjünk?

Ki ezt, ki azt kommandálta; de legtöbben bíró uramat. Ó már megjárta egyszer Pest városát, mikor a nagy kiállítás volt. Meg hát azért bíró, hogy ilyen fontos dolgokat okosan megcsináljon.

— Hát vállalkozik rá, bíró uram? kérdezte a jegyző.

Bíró uram, akinek neve Öveges János vala, méltóságjellesen fölállott s önéreztet hangon így kezdett szavalni:

— Elvállalom. Miért ne? Hivatalomhoz is illő, hogy a községnek ilyen fontos dolgát én hozzam rendbe. De ki fizeti meg az utiköltséget?

— Kend maga! volt az egyhangú válasz.

— De már megkövetem a tisztölt képviselő testületet, ez nem lehessen. Ha valaki a község

dolgában jár, hát az úgy dukál, hogy az utiköltséget a község fizesse.

— A községnek nincs pénze! hangzott újra. A bíró lehajtottá fejét.

— Hát az is igaz. És azért én kész vagyok az utiköltségnek felét a magam zsebéből fizetni, de a másik felét aztán fizesse a község.

— Helyes! Eljen!

2.

Öveges János bíró ur önéreztetesen fitymálta le a hordárcokat, akik minden áron ki akarták kapni kezéből, sőt a nyakából is a tarisznyáját.

— Elbíróm én magam is!

Nagyokat koppanva botjával a pályaudvar aszfaltján, vonult ki a nagycsarnokból. Nem óamult, nem nézegetett, nehogy azt gondolják, hogy buta falusi paraszt, aki még sohasem látta Pestet.

Egy vendéglobben, ahol már egyszer szállva volt, letette a tarisznyáját s onnan neki indult a lencsház fölkereséséhez.

Jó négy óra tellett bele, míg számos kérdészködés után ráakadt.

Bevezette magát az igazgató elé, ott kirakta az irásokat s előadta jövetelének célját.

Az igazgató ur azt mondta rá, hogy: „jól van!“ aztán becsöngetett egy alkalmazottat s elrendelte, hogy a „11 hónapos Kovács Józsefet, Kovács Borbála fiát, adják ki Öveges Jánosnak.“ Öveges János pedig aláírta az elismervényt a gyerek átvételéről és ment az alkalmazott után.

Egy nagy terembe jutottak, ahol sok bölcső volt; a sok bölcső közt egy-két apaca sürgölődött; a bölcsőben megannyi kis elhagyott teremtes feküdt, ki alva, ki sirva, ki játszadozva. A bölcsőkön és a bölcsők fölött a falon egy-egy szám lógott.

Mai lapunk 4 oldal.

fővárosnak amúgy is tulságosan erős közlegése.

Mint ha a bosszu politikáját kellene látnunk, mint ha a rosszakarat kegyetlen ostorcsapásait kellene éreznünk, a mely ok nélkül, cél nélkül, igazságos érdek megsértése nélkül városunk sorvasztását tűzte volna ki célul.

Városunk és megyénk országgyűlési képviselői!

Az a törvényjavaslat, a melyet Kossuth miniszter szombaton a képviselőház elé terjesztett, ma még javaslat. A törvényerőre való emelkedés folyamata más cím alá tartozik s valószínűleg hónapokon keresztül fog tartani, míg a képviselőház teljessége elé tárgyalás alá fog kerülni. Egy törvényjavaslaton megokolt változást eszközölni mindig lehet, ha az a változás igazságos és méltányos alapon nyugszik. **Nagyobb igazságtalanságot, súlyosabb méltánytalanságot pedig egy várossal szemben követelhetek el, mint ha a balatonvidéki vasutat városunk kikerülésével, annak határa mellett vezetik el.** Képviselő urak! Önök, a kiket ennek a megyének lakossága érdekeinek képviselésével megbízott, önök nem feledhetik egy pillanatra sem, hogy Fejérmegyének a mi ősi koronázó városunk Székesfehérvár a szíve. Az élet-erős, egészséges szív működése kihatással van az egész test működésére. Ha városunk éppen ezen méltánytalan tervezés folytán jövő fejlődésében megakadályoztatik, a mint ez meg is fog történni, ha a tervezett törvényjavaslat törvényerőre fog emelkedni — önök, mint e vármegyének képviselői, nem kerülhetik ki azt a részleges felelősséget, a mely ugy városunk, mint megyénk polgárai részéről önökre hárulnik.

Mél tisztelettel fordulunk azért Nagyságatokhoz, kérve, hogy annál az erőnél.

Öveges János bíró ur egyszerbe felfedezte a 187. számot.

— Ahun van ni! — rángatta meg a vezető kabátját.

Odamentek a 187. számú bölcshöz.

Angyalszép gyermek mosolygott feléjük a bölcshöz felhősegeiből. Az egyik apáca is ott termett.
— Ezt a gyermeket elviszi ez a bácsi! szolt az alkalmazott az apácahoz.

A jó nővér szemei könnyelábadtak.

— Igazán? A kis Jóskát elviszik? Mennyire szerettem ezt az aranyos gyermeket! — sirdogált az apáca.

Aztán jól bepólyázta és bepakolta a mosolygó és gügyögő kis fiút, százszor is megcsokolta s nagy sirással tette a bíró ur karjaira.

Kis hija volt, hogy a bíró is cí nem pityeredett, a jó apáca nagy szomorúságának láttára. De megerősítette a vizsgálatát, hogy milyen gyönyörü gyereke lesz a községnek.

— Elviheti! szolt az alkalmazott.

Bíró ur kezét nyujtotta a pólya alatt az apácanak; persze az nem fogadta el, csak meghajította magát.

— Isten fizesse meg a jószágát! — motyogott bíró ur.

— Oh, nagyon szívesen tettem a kedves kis Jóskának! zokogott az apáca.

— Maguknak is! fordult bíró ur az alkalmazottához.

— Jól van jól, csak vigye már! mormogott az.

Es bíró uram vitte a kis Kovács Jóskát az ölében. Egy kendővel volt letakarva az eleven csomag; bíró ur föl-féltelmegette a kendőt, hogy megnézzé, hogyan viselkedik a gyerek, a község gyereke? Csendesesen elaludt; bíró uramnak volt

hatalommal és befolyással fogva, amelyet e város és e vármegye polgárainak bizalmával az Önök kezébe helyezett, méltótlanságnak tekintélyük egész súlyát latba vetni az iránt, hogy ez a törvényjavaslat városunk és megyénk érdekei szerinti való változtatásokkal emelkedjék törvényerőre.

Nem kérünk egyebet, csak igazságot, csak méltányosságot. Olyan igazságot, olyan méltányosságot kérünk, amelyet ezen országnak minden polgára igényelhet és sokszorosan igényelhet ez a város, amely multjánál, jelenénél, a haza iránt való mindenkorai becsületes viselkedésével csak jóakaratra s nem elnyomásra számolhat. Bátorkodunk megkérdeni a *Fejérmegyei Napló* legutóbbi, február 16-iki számát, a melyben egész terjedelmében közöltük *Nagy Ignác* ügyvéd, városi bizottsági tag kitünő és alapos memorandumát, amelynek minden sora kiálta bizonyítja azt a méltánytalanságot, amelynek caudiumi igazja alá városunkat szorítani akarják s kiálta bizonyítja, hogy városunk érintésével az új vasut anyagilag is jobban prosperálna s mindez jelentékeny költségkülönbözet nélkül történhetnék.

Tisztelettel fordulunk az Önök igazságszeretetéhez, tapasztalt tudasukhoz, törvényhozói hatalmukhoz s kérve-kérjük Önöket, hogy ezen nagyfontosságú ügyben ne szegyen, ne bosszu, ne megalázatlás érje városunkat, hanem az éji homályban régóta késő igazság és méltányosság.

Népszerű felolvasások.

— „A magyar nyelv rokonairól.” —

(Vargha Damján dr.)

Székesfehérvár, febr. 18.

Szegény jó Apponyi! Te örökös példányképe az idealistáknak! Ugy elképzelted a te nemes, nagy gondolataid járását. Látod, érzed,

gondja, hogy nagyokat ne lépjen a lépésökön s valahogy föl ne öbressze.

Az utcára érve azonban megtorpant bíró uram. Ha ő így megy végig a városban, hát szent, hogy kinevetik. Talán még meg is dobálják. Talán még be is kísérik. Az pedig borzasztó volna. Mit tegyen? Látni, már is bámulják és mosolygva mutogatnak rá a járókelők.

Bíró uram kezlett vörösdönni és boszankodni. Ejnye, hogy erre nem gondolt!

Hüh, ni, már egy rőndér is feléje tart, hivatalos komolyságu nagy léptekkel. Megáll bíró uram előtt s rámutatva az eleven pakkrá, nagy mordul így szol:

- Mi van az öleiben kendnek?
- Gyerek? mordul vissza a bíró.
- Miféle gyerek?
- A község gyereke. (Mind nagyobb csoportosulás.)

— Miféle község gyereke:
— Nagyporda község gyereke. Én vagyok a nagypordai bíró. Most vettem ki a gyereket ebből a házból s viszem haza.

- A kendé?
- Nem.
- Hát kié?
- Hát Kovács Borbáláé, aki Nagypordára való.

— Tudja ezt igazolni?
— Tudom hát. Fogja csak ezt a gyereket, mindjárt megmutatom az írásokat.

A rőndér átvette a gyereket, a bíró előkotorászta az írásokat s kibontva odatartotta a rőndér elé egyenkint. András bácsi átfutotta valamennyit.

— Jól van. Mehet kend. Itt a gyerek. — Mars félre az utból! Mit báméskodnak itt? Nem komédia ez!

tudod, hogy a te jó magyar népedre (intelligenciára is) nagyon is ráferne egy kissé több tudás, valamivel alaposabb műveltség, mélyebb ismeret, hogy ne legyen olyan felszínes, úras, blazirt ideálokat nem ismerő, boulevárd-lapok megrendelésre csinált léha cikkeitől vezetett birkanyjái! Neked eszedbe jut a nagy Széchenyi mondása, hogy: „énem sohasem jelszt csekély számunk, de fennmaradásunkért azért rettegek mindig, mert fajtánk anyagi, szellemi léte oly felette könnyű.” Gondolj sz. merészet, szépet és nagyot kiadod a jelszót: nevelni kell a népet, tovább képezni az intelligenciát! A magyar főigazgatók tudományban, ambicióban, befolyásban imponáns csapata áll mögéd, a magyar tanárok száza, ezrei ajánlják fel lelkes készséggel tudásuk legjavát, szabad pihenésre szánt idejük drága perceit, hogy napszámomai legyenek a te szép szárdéku munkádnak. Szegény, szegény Apponyi! Nem tudod-e, hogy a magyar nem akar, nem tud, nem fog komoly uriemberként tanulni? Neki nem kell tudomány, nem kell ismeret, nem ideálok? Tudod, mi kell neki? Neki újtság kell, botrány kell, brelli kell, „Vig özvegy” kell. Ez kell a magyarnak, meg — fizetésfelemelés!

No, de ne beszéljünk rébuszokban. A helybeli három középiskola derék tanári kara által *Fárady* Károly dr. kerületi főigazgató kezdeményezésére megindított „népszerű felolvasások” tegnap megbuktak. Nekünk legalább ugy látszik, hogy megbuktak.

Alig 25—30 hölgyből, feleannyi tanáremberből s néhány unatkozó diákból álló közönség lézengett a főgimnázium dísztermében tegnap este öt óraker, hogy az első „népszerű felolvasást” meghallgassa. A hölgyek eljöttek időtőlésből, a tanárok kollégiai figyelemből, a diákok kíváncsiságból. Lehet, hogy rossz proféták vagyunk, de az az impressziónk, hogy jövőre annyian sem lesznek.

Pedig kár! Vargha Damján sok szép és érdekes dolgot mondott el tegnap előadása keretében. Hisszük, hogy így lesz a következő alkalmakor is. Hiába! Nem vagyunk tanulékony nemzet. Ha más mellékkörülmény nem vonz bennünket valahova, a tudományozomj bizony nem ágaskodik bennünk.

Ne vétsék nek rosz névön dísztesgünk, de a tisztelt Tanár urak előadásainak tárgyai sincsenek ideálisan praktikus érzékkel összeválogatva. „A magyar nyelv rokonai,” „Arany János epikájáról,” „rég magyar művészekről,” „a francia

S erélyesen félreszorította a tömeget, hogy utat csináljon. Jóakaratu leereszkedéssel intett bíró uramnak, hogy csak jöjjön utána. Mikor kikécmeregték a sokadalomból, a bíró izzadtan sugta a rőndérnek:

- Rőndér ur! En így nem mehetek a szállásonig és onnan a vasutig. Mit csináljak?
- Úljön kocsiba.
- Nem lesz drága?
- Ha sajnálja a pénzt, akkor menjen gyalog.
- No inkább fizetek.
- Az már más. Eppen itt jön egy üres kocsi.

Megállították a zárt fiakkert, bíró uram belebújt és elhajtatott a szállásáig; ott kikiáltott a kocsiból, hogy adják ki a holmiját, kifizette a kőntőjét s kikocsizott a vasutra.

Ott is, míg a vonatját várta, bámulták és nevelték ugyan, valamint a vasuton is, egész Nagypordáig; de a bíró ur ugy tett, mint ha nem venne észre semmit, csak ugy befelé dühöngött. Nem a gyerekre, hanem a sok számár emberre, aki ilyen dolgon nevetni tud. A gyerek, az nagyszerűen viselte magát, hol aludt, hol nevetgált és gügyögött. Áldotta is a bíró ur a jó apácát, hogy ilyen becsültele szoktatta a kis fattyut.

A pordai állomáson már várták az esküdteket.
— No meghozta bíró uram a község gyereket? kérdezték.

— Meghoztam, de nem a község gyereke lesz az!

- Hát kié?
- Hát az enyéim! Ha már ennyit kiálltam érte, akkor már megtartom magamnak. Ugy sincs az egész faluban ilyen szép és ilyen jó gyerek!

dramáról, „a pénzről,“ stb. tutti-quantu, mind oly témák, melyeket vagy ismerünk jól-rosszul, vagy nem is vagyunk kíváncsiak rájuk. Morálfilozofiai, társadalomtudományi kérdések izzó problémái izgatják ma a kedélyeket, kenyér- és osztályharc. A hazánkban s a nagy világban, világnézetek ütköznek egymással. Kit érdekel ma (a nagy közönségről szólunk) Molière, Corneille, Racine, „Zalán futása“, „Fanny hagyományai“ vagy „Buda halála“?

Ezzel el is mondtuk volna a tegnapi est nyomán-lamadt gondolatainkat, ha egy komoly, széles látókörű, nagy állású és tudományu ember szép, nemes beszéde nem készítené bennünket arra, hogy pár rövid megjegyzést fűzzünk hozzá: Várady Károly dr. főigazgató tegnapi rövid bevezető beszéde megérdemelte volna, hogy Fehérvárt minden intelligens embere meghallgassa, megértse és megszívlelje!

Mi a tudomány? Miért kell tudás, műveltség? Tacitusa rövidséggel megfogalmazott beszédében felelt meg e kérdésekre a főigazgató ur. Mint az olvasztókohóból a szinarany, ugy folytak rövid mondataiban ajkairól az aranyigazságok. Az igazi tudomány nem türelmetlen, az igazi tudomány nem elbizakodott, az igazi tudomány nem hazafiatlan, nem hitetlen (hisz a legnagyobb tudósok mind hívők voltak), nem hazafiatlan; ez a tudomány szereti a hazát, becsüli embertársas szubjektív meggyőződését, ez a tudomány alázat, ez a tudomány Jákob leírja, mely Istenhez vezet. Ez a rövid, komoly beszéd egymaga bőven megjutalmazta annak a pár embernek az érdeklődését, kik tegnap este a főgymnasiumba elfordultak s nagy hálaóra köteleznék a főigazgató ur az egész város közönségét, ha alkalmat keresve és találva nagy, igen nagy halgatóság előtt mondaná el tegnap csak megpendített nemes, kiforrott gondolatait.

Marcus.

UJDONSÁGOK.

Székesfehérvár, febr. 19.

A keresztényszocialista zirci apát.

— Vajda Ödön zirci apát a keresztényszocialista egyesület élén. —

Lélekemelő, küzdelemre, kitartásra buzdító hirt közöl velünk előszállási levelezőnk. Nem kisebb dologról van szó, mint arról, hogy Vajda Ödön zirci apát, a hivatásában, lelki világában s eredményes működésében egyformán előkelő hazai tanítórend főpajja bátran, nyíltan élére állott a rend magyarországi birtokainak központján, *Előszálláson alakult keresztényszocialista egyesületnek*, amennyiben annak fővédnökségét elfogadta s ezt olyan meleg sorok kíséretében tette meg, amelyek a mi küzdelmünk s ideális végeletünk szempontjából drága kincset érnek.

Nagy igazságot szegez le a közélet nyilvánossága előtt Vajda apát, midőn rámutatva a keresztény szocialis lobogóra, elmondja róla, hogy *ezekben a lörkvésekben a munkásságuk javát célzó szándékot üdvözölheti, amely édes hazánk jövőjére fejlődésére kiváló jelentőségű.*

Hogy a hazafias ciszterci rend a magyar népnek, a keresztény munkásszálynak mindenkor igaz barátja, pártfogója s istápolója volt, főléteges hangsúlyoznunk. Hogy Vajda apát gazdasági alkalmazottainak, cselédségének milyen nemesen érző szívű jóakarója, nem újság még azok előtt sem, akik munkásságát, bánásmódját csak távolról, hírből is ismerik. Jól esik mégis, hogy a tettek munkája mellett, a zajtalan evangéliumi szorgokodásban most az evangélium szavát is halljuk, messzire elhatólag az illuntris rendfő részéről: *célzatossággal egycsescu a magyar közéletnek intélve.* Kivált a magyar földesurak szívveljék meg a nép példát.

*

Tudósításunk a nagy eseményről a következő:

Vajda Ödön zirci apát az *Előszállási Keresztényszocialista Egyesület* fővédnökségét elfogadván, fenti egyesület elnökéhez *Laszlovszky Kálmánhoz*, a következő kegyes leiratot küldte:

A nemescélú és a munkásság igaz jáváért lelkesülő egyesületük megalakulását örömmel vettem tudomásul, mert törekvésükben a munkásságunk mindenkörön csak igazi javát célzó szándékaim megvalósítását üdvözölhetem. Ép ezért megtisztelő reám nézve, hogy édes hazánk jövőjére fejlődésére kiváló jelentőségű egyesületük a fővédnökség betöltésénél reám gondolt.

Midőn ezen elhatározásukat köszönettel tudomásul veszem, egyszersmind kijelentem, hogy egyesületük fővédnökségét, melynek fölvirágzása élnék gondomat fogja képezni, elfogadom s kívánom, hogy Isten és drága hazánk szeretében derék magyar munkásainkat testben és lélekben egyaránt épeknék és boldogoknak nevelhessük.

Törekvésükre Isten bő áldását kívánva, maradtam kiváló jóakarattal igaz tisztelője:

Vajda Ödön, zirci apát.

A fejeermegyei községi jegyzők egylete.

A fejeermegyei községi jegyzők egylete e hó 23-án, szombaton délelőt 9 órakor a vármegyeház közgyűlési kistermében tartja közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. Az országos központi jegyző-egylet szeptemberi közgyűlésének jegyzőkönyve. 2. Krassószörény-vármegye jegyző-egyletének indítványa a cigányok kitéleptése ügyében. 3. Zalavármegye jegyző-egyletének indítványa az 1886. évi XXII. tc. 5—18. §-ainak módosítása iránt. 4. Krassószörény-vármegye jegyző-egyletének indítványa az 1886. évi XXII. tc. 6—7—10. §-ainak módosítása iránt. 5. *Az anyakönyvi kivonatok díja* tárgyában alkotott szabályrendelet. 6. Az adonyi járás jegyzői karának január 18-án tartott értekezletén felvett jegyzőkönyv a telegkönyvi munkálatoknak a jegyzői kar hatáskörében leendő meghagyása iránt. 7. Segédjegyzők által beadott indítvány: 8. Alapszabály módosítás. 9. Esetleges indítványok.

Mint a tárgysorozat mutatja, a közgyűlés nem egy fogós kérdést bolygat. Ha közülük például az anyakönyvi kivonatok díjára vonatkozó programponthoz figyeljük, mindenestre eszünkbe jutnak a liberalizmus glóárája, az egyházpolitikai frázisok és a bengálifény mellett megereszett kilengések, amelyeknek olyan sok bajuk volt a népet nyüzö felekezeti matrikulák díjazásával. S most ime . . . Ami már most a telegkönyvi munkálatokat illeti, e tekintetben köztudomás szerint az ügyvédi kamarák homlokegyenest ellenkezett irányban szoktak főlírni. És hát akárhogy vesszük is a dolgot, az a közmondás mégsem hazudik egészen, amely az arabus lingvisztikáról szól. Nagy érdeklődésre tarthat számot a segédjegyzők indítványa, amelyet most memorandumszerűleg köröznék. Ebben az előterjesztésben igen sok posztulátummal találkozunk. Ez tény. Van bennük sok, igen sok méltányos. De kivételten is akad elég. Már ez csak így szokott lenni ilyen alkalommal.

Hogy mit akarnak a segédjegyzők, had mondja el az indítvány szövege:

1. Kívánjuk, hogy a segédjegyzők minimális törzsfizetése állami kiegészítéssel 1400 koronában állapítsák meg s ez négy ötödéves korpótlékkal szadorították mindaddig, míg az 1800 koronát el nem éri, hogy tisztességesen megélhessünk és családalapításra is idejében gondolhassunk. 2. A helyi viszonyokhoz mérten évi 2—300 kor. lakásban, vagy családos embernek megfelelő természetbeni lakásban részesítsünk. 3. A rendszerezett állásra ölethosszigan megválasztott segédjegyzők a jegyzői nyugdíjgyuletembe mindenütt felvétesenek. 4. A jegyzői nyugdíjgyuletem és a korpótlék-igények megállapításánál a rendszerezett segédjegyzői állásban eltöltött idő is beszámítottassék és nyugdíj tekintetében a viszonyosság kimondására az összes vármegyék köteleztesenek. 5. A jegyzők és segédjegyzők szabadságigénye egyöntetűen és országosan rendeztesék. 6. A féláron való vasúti utazás kedvezménye a jegyzőkre és segédjegyzőkre is kiterjesztessék. 7. Félértésék és visszaélések

elkerülése céljából az eddigi segédjegyző elnevezés megszüntetését és helyette a községi alkalmazottak szabados elnevezését, nevezetesen: a) a kik jegyzői oklevéllel bírnak s rendszeresített állásra meg vannak választva, *községi aljegyző*-nek; b) a kik a középiskolai képzettség megszerzése után a közigazgatási tanfolyam elvégzésével megkívánt egy évi gyakorit meg szerzése céljából mőködnek jegyzői iródban, *jegyző-gyakornok*-nak; c) az egyéb iródban alkalmazottak pedig a szerint, a mint állandó fizetést huznak, vagy sem, *írnök*-nak, illetve *díjnök*-nak neveztesenek. d) azok pedig, a kik kizárólag valamely ügycsoport keretébe vágó, szakszerű teendőket végeznek, ezen teendők minőségéről neveztesenek (pl. végrehajtó, ellenőr, könyvelő, nyilvántartó stb.). 8. A községi aljegyzők munkaköre, felelőssége és jogai törvényhozási úton megállapíttassanak. 9. A hol szükségese, a községi aljegyzői állások sűrűsven szerveztesenek. 10. Községi aljegyzőikül kizárólag okleveles egyének alkalmaztassanak.

— (Prohászka Ottokár dr.) megyéspüspök március első hetében Pécsen konferenciákat tart. Külön a férfiak, külön a nők számára.

— (A Vörösmarty-Kör) vasárnap d. u. tartotta rendkívüli közgyűlésében nagyfontosságot lépett tett. Negyvennyolcan (ez a nomen nem omen (!!)) jöttek össze, azon célból, hogy betöltsék azt a dícses helyet, a mely a Kör elnöki székében Zichy Jenő gróf elhalálózása folytán üresen maradt. A Kör bizalma egyhangyú lelkesedéssel Széchenyi Viktor gróf főispán személyébe összpontosult. A választás eredményét küldöttség fogja tudatni a grófnak, a ki bizonyára szívesen is áll a nagynevű intézmény élére.

Ezzel — természetesen — nagy lökést kapott az új kaszinó ügye is. Széchenyi Viktor gróf volt az eszme megpendítője, az ő személyének egyéni sulya volt az, a mely az eddigi eredményeket létrehozta s így nem szenvedhet kétséget, hogy a Kör legközelebbi határozata ebben az irányban teljesen meg fog egyezni a Tóvárosi Olvasókör 10-én hozott határozatával. Ertesülésünk szerint a Vörösmarty-Kör 24-én tart ezen ügyben közgyűlést s ha az egyesülés eszméjének kimondását elhatározzák, a jelenlegi tisztikar le fog mondani s a közösen választandó új tisztikar már a közös kaszinó nevében és megbízásából fogja annak ügyeit intézni.

— (Az új iparfelügyelő.) *Naszály József* kerületi iparfelügyelő, aki tudvalevőleg *Vogl Antal* távoztával Sopronból helyezett át a kereskedelmi miniszter Székesfehérvárra, átvette a helybeli kerületi iparfelügyelőség vezetését. A hivatal hatásköre Fejér- és Tolna vármegyékre és Székesfehérvár szabad királyi város területére terjed ki és február hó elseje óta Iskola-utca 8-ik szám alatt van. A hivatal ügyköréhez tartoznak gyár- vizsgálatok, munkásvédelmi, közegészségügyi és közbiztonsági szempontból, kázán vizsgálat és az acetylén telepek felügyelete és ellenőrzése és végül az iparfejlesztés.

— (Halálozás.) Mély részvétellel vettük, a hirt, hogy özv. Leéb Györgyné hosszas szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. A boldogult jótekonysága és nemes jó szíve által sokak szívében hagy mély irt. Halálát egyetlen fia *Leéb Bertalan* főgymn. tanár gyászolja. A kiadott gyászjelentés a következő:

Leéb Imre Bertalan premontrei főgimnáziumi tanár a maga, valamint az összes rokonság nevében fájó szívvel, de Isten akarátán teljesen megnyugodva tudatja, hogy hón szeretett édes anyja özv. *Leéb Györgyné* szül. Hahn Katalin életének 66-ik évében hosszas, de nagy tü-

relemmel elszenvedett betegség és a haldoklók szentségeinek ajtatos felvétele után, február 18-án lelkei visszaadták Teremtőjének.

A megboldogult földi maradványait f. hó 19-én délután 3 órakor fogjuk az Őreg-utca 12. számú gyászházba a rom. kath. vallás szertartása szerint a „Feltámadás”-ról nevezett (csutora) sirkerben örök nyugalomra helyezni.

(A Szekesfehervári Takarékpénztár) ma délután 3 órakor tartotta 61-ik rendes közgyűlését Gróf Cziráky Antal elnöklésével. Az elnök üdvözölvén a megjelent részvényeseket, konstátálja a határozatképességet, a mennyiben 40 részvényes 148 szavazattal jelent meg. A jegyzőkönyv vezetésére Dielerich Szilárd ügyvédet, hitelbiztosítására Dr. Lausmann Gyula és Dr. Löwy Károly részvényeseket kérte fel. A lefolyt év tiszta nyereség a múlt évi nyereség áthozattal együtt 171,634 kor. 24 fillér. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak a felmentést megadta s az igazgatóság előterjesztéséhez képest elhatározta, hogy a 15 számú osztalék szelvény február 18-tól kezdve 130 koronával beváltassák. Ezután választás következett. Dr. Lausmann Gyula részvényes indítványára a közgyűlés a részvény-társasági elnök, az igazgatóság, felügyelőbizottság és választmány tagjait a következőkben, *Rauscher Bélát* pedig újonnan választotta meg egyhangulag es úgy az igazgatóságnak, tisztikarnak és felügyelőbizottságnak egyhangulag jegyzőkönyvi közönyt szavazott. Megválasztottak: *Részvénytársasági elnök 6 évre* Gróf Cziráky Antal; *4 igazgatósági tag 6 évre* Dr. Fantia Adolf, Farkasdy Dezso, Kenessey Gyula, Pick Ignác; *5 felügyelőbizottsági tag 2 évre* Fittler Béla, Piski László, Reé István, Dr. Rév, Ferenc, Dr. Schlammadinger Jenő; *9 választmányi tag 6 évre* Dr. Fejér Ferenc, Gerendai Gyula, Dr. Kaltenecker Viktor, Kubik János, Krén Ignác, T. Nagy József, Pollák Henrik, Schlammadinger Alajos Zsigray Sándor; *1 választmányi tag 3 évre* Rauscher Béla.

(Késített focske.) Még egyre szállnak a megkésített hírek a farsangi mulatságokról. A „Seregélyesi Olvasókör” e hó 10-én tartotta meg tancestélyét, amelyen a megjelent szép hölgyeket ugyancsak megtanították a fardhatatlan fiatalok. A kedélyes mulatságon, amely a reggeli órákig tartott, jelen voltak: *Asszonyok:* Bis Istvánné, Csapó Istvánné, özv. Dobrowszky Andorné, özv. Grosz Jánosné, Heiszler Béláné (Sárosd), Kertay Józsefné, dr. Kerbolt Lászlóné (Sárosd), Kiss Lajosné, Krausz Bernátné, Krujber Istvánné, Micheller Béláné, Nagy Sándorné, Pruska Sándorné, Quitt Lipótné, Ratbauer Edéné (Zichy-Ujfalu), Szijszjártó Istvánné. *Lányok:* Kerbolt Anica (Sárosd), Krausz Annuska, Emmi, Kloni, Krujber Lenke, Kucsra Anna (Szekesfehervár), Nagy Margit, Schmiermuth Emmuska (Baranya-Hidvég), Szijszjártó Annuska, Végh Mariska (Budapest).

(Kedvezményes telefonbeszélgetés.) A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy a Szekesfehervári városi távbeszélő hálózat előfizetői 1907. évi február hó 15-től kezdve a budapesti városi, valamint a budapesti környéki hálózat előfizetőivel és viszont, az eddigi interurbán díj (2 kor.) helyett a környéki forgalomra megállapított díjért (1 korona) beszélhessenek saját állomásukról. Ugyanezen díjszabás lett életbe léptetve az említett viszonylatokban, a nyilvános távbeszélő állomásokról folytatott beszélgetésekre nézve is.

(Szomorú áldomás.) Dobros Imre iskolaszentgyörgyi földmives jó áron adta el vasárnap délelőtt az országos vásáron riska tehenét. A jó vásár öröme, meg a tisztesség okátért is áldomást ízetett a vevőnek a Varga-féle vendéglőben. Amikor az áldomás után Dobros az utcára ért, rémülve vette észre, hogy 180 koronát tartalmazó erszénye eltűnt. Dobros nem tudja, hogy a pénz ellopták-e tőle, avagy elvesztette. A rendőrség nyomozást indított.

(Megtűnt járvány.) Isztiár községben a kanyarójárvány megtűnt. Az alispán az eddig bezárt iskolák megnyitását elrendelte.

(Ellepett liszt.) Ladi József polgárdi molnármester kocsisa a napokban egy kocsit lisztet szállított Szekesfehervárról hazafelé. Utközben Szabaddattyány és Polgárdi között a kocsiról el-

tűnt egy zsák liszt. A nevezett utvonalon a kocsis egy Szekesfehervári felé tartó cigánykaravánnal találkozott. Minden valószínűség szerint ezek követték el a lopást. A csendőrség megindította a nyomozást.

(Szerecséttlen esés.) Csóri István földmivesiegyén vasárnap este a színházból kijövet a kocsitön oly szerecséttlenül esett el, hogy jobb karját törte. A helyszínére: hívták mentők, miután Csóri karját bekötötték, Malom-utca 49. szám alatti lakására szállították.

(Elfogott betörő.) Czertán (Zeller) János a múlt év nyarán betöréssel lopást követett a Veszprémhez tartozó, sashegyi szőlőkben. Czertán a tett után megszökött és azóta a veszprémi királyi ügyészség körözteti. Vasárnap az országos vásáron *Hübner Imre* rendőrbiztos felismerte Czertánt és letartóztatta. A betörőt átadják a veszprémi királyi ügyészségnek.

(A járomszög.) A napokban a fülöp-majori gazdasági cselédek házi mulatságot rendeztek. Mulatság közben *Litter Mihály* és *Tóth János* bérések összehajlóztak. A két legény között tettelegességre került a sor, amelyben *Dávid József* és *Litter Mátyás*, akik *Litter Mihály* pártjára álltak *Tóth Jánost* összeszurkálták és járomszögekkel véresre verték. A vizsgálót megindult. *Tóth Jánost* beszállították a helybeli Szent György kórházba.

(Tűzek a vidéken.) A napokban Káloz községben *Lörös József* házában tetőzete kigyulladt és leégett. A kár 200 korona. A tűz a helybeli vigyázatlansága folytán keletkezett. — Csákvár községben folyó hó 13-án éjjel özvegy *Pér Dániel* né házátólözete gyulladt ki. A padlás nagy mennyiségű ruhaneműekkel és élelmiszerrel együtt a lángok martaléka lett. A kár 900 korona. A kár egy része a biztosítás révén megtérül.

(Rendőri hírek.) Magyar Kálmán iparostanonc az ipariskolából kijövet bótrányos lármát csapott. Magyar a rendőrség kihágási osztálya hat korona pénzbírságra, esetleg 1 napi elzárásra ítélte. — *Zauschert* Antal kocsis, mert a Kosuth-utcán a tilalom ellenére lefelé hajtott. Zavaros rendőrfalkapitány 4 korona pénzbírságban marasztalta el. — *Fousz* Vencel közigazgatási vándorlölegény engedély nélkül koldult a város területén. A rendőrség kihágási osztálya három napi elzárásra ítélte. — Ugyanez volt a bűne *Kovács* József 35 éves abai lakosnak, akit a három napi elzárásán kívül illetőségi helyére fognak tolnokolni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Kornai Berta.** Tehát rekapitulálunk. Három estén játszott *Kornai Berta* és egyik estén jobban, mint a másikon. A fokozatok estéről-estére szépen alakultak ki. Első este tudvalevően a „*Milárdos kisasszony*”-ban láttuk. Ismeretes, hogy ebben a darabban olyan a szubrett szerepe, amelyet hajosan lehet nagyobb stílusú tenni. Így aztán amint a *Magyar Színházban* sem tulságon brillirozott, úgy minálunk sem tudott vele akkora sikert kiváltani, amekkorára egyébként lépten-nyomon fölcsilánk, megnyilatkozó kvalitásai képesítének. Ámbár nem is annyira ez, mint a tulsasba vitt vilipenzt okozták az első est nyomán támadt visszataszt. Már a „*Koldusgróf*” nagyon jó volt. Igazán elsőrendű játék s alakítás, ahogy, annak idején jelezte is már. Dehát három a magyar igazság és ha a vége jó, minden jó. Már pedig a szombati „*Drótoslót*” briliáns esteje volt a vendégnek. Pedig ehhez a Lehármuzsikához hang is kell, amely interpretálja és *Kornainak* ugyancsak kicsi a hangja. S mégis legszebb sikerét az utolsó estén aratta. Nagyon graciózus, nagyon kedves alakítás volt Zsuzsájája. Olyan, amelyet csak a fővárosi színházak elsőrendű játszó produkálhatnak. Summa summárum, nagy banalítás kellene hozzá, hogy mi földözöljük föl Kornaitan az egyéniséget s a tehetséget. Ennél is nagyobb elmaradottság kivátnaték azonban ahhoz, hogy Kornait a vidékszerűség rőfjével lebíráljuk. A provincializmus marazmus bennünket nem bánt.

Kiemeljék még a szombati kitünő összjátékot. Ritka jó izléssel játszott *Bátori*. Pompás

volt *Bécsi* kinek ilyen ügyes alakítását még nem láttuk. *Dénes* és *Szigeti*, valamint kis szerepében *Gyárfás* is dicséretet érdemel. A kis Szalkai gyerekek ma ismét remekeltek. A közönségnek egyre jobban bevezett kedvencei. Különösen sikerült a „Tul a nagy Krivánon.” —*cs.*

KÖZGAZDASÁG.

A tavasz szőlőmunkáról.

I. A nyitás.

Közeledvén a szőlők tavasz munkái, idejkorán szőba kívánjuk hozni a nyitást és metszést, mint a melyek a gazdákat ilyenkor leginkább érdeklik és a szakírókat leginkább foglalkoztatják.

A nyitás módjára nézve megemlítem a fiatal és idősebb tőkek nyitása közti különbséget, mint amelyet sok helyen figyelmen kívül hagynak. Ajánlom, hogy a nagy óvatosságon kívül, mellyel az 1—2 éves fiatal tőkéket nyitjuk legyen gondja a gazdának arra is, hogy ezeket pár órai szelölöztetés után újra betakarják porfölddel, mert a tavasz száraz szél és erős napsütés kivált az oltványokban kárt tesz, ha azokat kífedve hagyjuk.

A nyitás idejét meghatározni igen fontos dolog, a nyitást részint az általános, részint a helyi tapasztalatokat vesszük figyelembe. Az általános tudnivalók ezek:

1. Akinek szármentes alacsony oldalon, vagy sikon lent van a szőlője: az korán ne csisson, mert ezek a helyek vannak leginkább veszélyeztetve.
 2. A szellős tőkétön, nyílt oldalakon kevésbé vagyunk a fagynak kitéve.
- Fontos a helyi tapasztalat is, mert a fagy leginkább ugyanazon helyeket látogatta.
- Azt is figyelmébe ajánlom minden gazdának, hogy ha a múlt évben fekete tőcsők (zűcsök, szűcske stb. néven ismerik) mutatkozott szőlőjében: el ne mulassza egy csapat csírkét vagy tyukot teleíteni ki nyitásra a szőlőbe, mert a tűcsök ellen ez bizonyult a legjobb védelemnek. Ha tanya nincs: mozdítható ketrecekben hordjuk ki őket naponkint. Nagyon megszólalják.

Vadai József.

Felelős szerkesztő: Dr. HELVEY LAJOS.

Nyilttér.*)

Nyilatkozat.

Schlammadinger Lajos vaskereskedő f. hó 15-én délután fél 3 órakor, dr. Palánszky Miklós és ifju Pásztor János urak jelenlétében, a saját lakásomon — minden ok nélkül — becsületsértő kifejezésekkel illetett. Mielőtt a bíróság elé vittem volna a dolgot, módot akartam nyujtani arra, hogy a sértésért elégtételt adjon. Megbizottaink kétszeri tárgyalásán kedvemenyőből azonban azt látom, hogy ő, bár többszörös tévedéseiről felvilágosították, mégsem hajlandó bocsánatot kérni.

Mivel a sértésre okot egyáltalán nem adtam, a sajnálkozással be nem érhetem. Másrészt pedig fegyveres elégtételtadásra sem kényszeríthetem őt, mert vallásom tilalmát — mint meggyőződéses katolikus ember — át nem hághatom. Így csak a bíróságnál szerezhetek magamnak elégtételt. Ezért feljelentésemet még ma benyujtom.

Szekesfehervár, 1907. február 19.

Ketskés Elek,

az „Uj Lap” szekesfehervári mellékletének felelős szerkesztője.

*) E rovatban közöltöket nem vállal felelősséget a Szerkesztőség.

Hirdetmény.

Somogy megyében **Pusztabakháza**, Babócsa vasutállomás mellett parcellázza lesz, a tulajdonosok által. A birtok 1000 hold szép sík földből áll és a gazdasági épületek is parcellázva lesznek. Bővebbet a tulajdonosoknál: **Schwarz** és **Krausz** cégnél Martonvásár, Fejérmegye.